

נראה אור

פרשת לך תשפ"ג

גליון קמה שנה ג

באר רבנו"ק מלעכוויטש קוידניט

{ שניני אור }

אמונת ה' – המצוה היסודית ביותר עליה עמלים אנו כל ימי חיינו להאירה בעומק לבנו, אמנם עצם הידיעה שהבורא יתברך הוא בורא ומנהיג לכל הברואים טבועה בעומק נפשנו מכוחו של אברהם אבינו, ומכאן הכח לכל איש יהודי בכל מצב שהוא למסור נפשו על אמונת היוצר, אך בכדי לזכות לחיי אמונה – לחיות את מציאות הבורא בכל מעשה ומאורע נדרשת לא פחות מעבודת חיים. המדרש בפרשתנו פותח אמר רבי יצחק משל לאדם שראה בירה דולקת – בית מואר, אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אברהם אבינו אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל העולם.

הצדיקים והחסידים בוערים היו בדברים אלו המאירים את יסוד האמונה. באחת משיחות הקודש ביאר מרן אדמו"ר שליט"א כי תמיתה אברהם אבינו תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג אינה רק כפשוטה על הבריאה הנגלית לעינינו, כי בכדי להבין שבריאה מופלאה כל כך בלתי אפשרי שתתנהל מעצמה בפירושו לא נדרשת פקחות מיוחדת, הוי אומר שעומק נוסף יש בדברים אלו.

להאמין שקיים בורא המנהיג את השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה אמנם לא קשה כל כך, אך קיימים מצבים בהם הבורא נסתר מעינינו, עולם מלשון העלם – הבורא יתברך ברא את עולמו דוקא בצורה שקיימים בו העלמות והסתרים, לפעמים נראה שהשתדלותו היא זו שעזרה [או הזיקה], ולפעמים נדמה שהחבר או כל סיבה אחרת גרמו את המציאות.

על מצבים אלו בהם קשה לראות את מציאות הבורא היה אברהם אבינו תמה תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג – הלא אין עוד מלבדו והכיצד יתכן שמציאותו נעלמת ממני במצבים אלו, כאשר ראה הבורא את דרישתו בכל לב הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, עיניו נפקחו לראות את הבורא יתברך בתוך ההעלם – בכל מקום ובכל פנה.

לא נתחשב לכן שקיימים מצבים בהם באמת לא קל להחזיק באמונה ולהכיר את מציאות הבורא, אך בזאת נתחזק כי דרישתו של אברהם אבינו כבר השרישה בנו – זרעו אחרייו את האמונה בעומק לב, תפקידו אם כן אינו לייצר דבר חדש אלא לגלות ולהבעיר את הקיים. כבר גילו לנו הצדיקים שהדרך לכך היא בדיבורי אמונה, דרך סלולה לחיי אמונה – לו נשכיל נצעד בה תמיד.

{ זכרות קודש }

אמונה פשוטה בטבע האיש הישראלי

תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג

ביאור הענין דאיתא במדרש בריש פרשתן (ב"ד לט, א) 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך' וגו', רבי יצחק פתח (תהלים מה, יא) 'שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך', אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, 'ויתאו המלך יפך כי הוא אדוניך' (תהלים מה, ב), 'ויתאו המלך יפך' ליפותיך בעולם, 'והשתחוי לו' הוי 'ויאמר ה' אל אברם'.

היינו שאברהם אבינו ע"ה התבונן בבריאה בשמש ירח וכוכבים והבין שמן הנמנע שמתנהלים מעצמם ללא מנהיג ומוזה בא לאמונת ה', כמאמר הכתוב (שם ה, ד) 'כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת, ומעת שהשיג האמונה על ידי חקירתו הפיץ אמונת ה' לבאי עולם, כמאמר הכתוב (ב, ה) 'ואת הנפש אשר עשו בחרן' ובתרגום דשעבידו לאורייתא, ועל זה אמרו (ע"ז ט). שעד אברהם אבינו היו שני אלפים תוהו שלא הכירו מציאותו יתברך בעולמו, ומאברהם אבינו שפרסם אמונת ה' החלו שני אלפים תורה.

אמונה פשוטה הטבועה בנפשו ודמו

אמנם אח"כ 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך' וגו', כי עד עתה היתה עבודתו באמונה על ידי חקירה ועתה העת להתחיל בעבודה חדשה להאיר בנפשו אמונה פשוטה, שהיא אמונה שרשית הטבועה בלב האדם מצד עצם נפשו ואינה תלויה בחקירה והתבוננות. לכן נצטוו 'לך לך מארצך וממולדתך' מעבודתך במקום זה באמונה על ידי חקירה, 'אל הארץ אשר אראך' – 'ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה', שבה יכול להשיג האמונה מתוך עצם מציאותו ולא על ידי חקירה והתבוננות. זהו כונת המדרש שאחר שהשיג בדעתו שאי אפשר לעולם בלא מנהיג, ציוהו

המשך בעמוד הבא <<<

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד, ויאמר אברם ה' אלקים מה תתן לי ואנכי הולך ערידי וגו', והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך, ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו, יא-י).

ברש"י אחר הדברים האלה, אחר שנעשה לו נס זה שהרג את המלכים והיה דואג ואומר שמא קבלתי שכר על כל צדקותי, לכך אמר לו המקום וכו' ומה שאתה דואג על קבול שכרך, שכרך הרבה מאד.

וכי נתיירא אברהם אבינו לאבד שכרו

יש לבאר מה היה דואג על קבול שכרו וכי היתה עבודתו על מנת לקבל פרס, ואצל מרן המגיד ממעזריטש ז"ע הוה עובדא שנאנח על ענין מעניני עוה"ז, אמרו לו משמים שעבור זה איבד חלקו לעוה"ב, נענה מיד ואמר אדרבה מעתה אוכל לקיים מצוות ה' ללא שום פניה אפילו לא לשכר עוה"ב.

עוד יש לבאר מה שאמר אברהם אח"כ 'מה תתן לי ואנכי הולך ערידי', הלא אם היתה דאגתו על איבוד השכר ועל זה אמר לו הקב"ה 'שכרך הרבה מאד', מה מקום לבקש עתה על ענין הבנים.

עוד ברש"י 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, הקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו, וברמב"ן פירש שאברהם אבינו חשב שהקב"ה יתן לו הבנים בצדקתו וכו'.

בריש פרשתן (ב, א) 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך', והוא מעשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו, אמנם יש לבאר מה נסיון הוא זה כי בארצו היו כולם עובדי אלילים וכופרים והוצרך להתקוטט עמם, עד שמסר נפשו בפועל על אמונתו בעת שהשליכוהו לכבשן האש, א"כ לכאורה היה לו לשמוח שמחה גדולה לילך ממקום זה.

היצה"ר מסית האדם לקיים מצוות בלא פנימיות הלב

ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכש קח לך (יד, כא).

מלך סדום רומז על היצר הרע אשר מתנכל לאדם ורוצה להסיתו, ואף כשאינו מסיתו לעבירה ח"ו ומניחו לעסוק בתורה ולקיים מצוות השי"ת – מכל מקום רוצה ליטול ממנו את פנימיות הנפש והחיות שבלימוד תורתנו הק' ובמעשה המצווה, היינו שיהיה עסק תורתו וקיום מצוותיו של האדם בקרירות ח"ו וכמצות אנשים מלומדה בלא התבוננות ובלא התלהבות, ומצוות הנעשות באופן זה בוודאי שאינן בחשיבות כמו המצוות שנעשות בדחילו ורחימו כדבעי. וזהו שאמר מלך סדום אל אברם – הוא איש ישראל, 'תן לי הנפש', היינו שתתן לי פנימיות מעשי המצוות כנאמר (ישעיהו כט, א) 'בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני'. ואז 'הרכוש קח לך', כלומר גם אם תקיים את מעשה המצוות בפועל הם רק בבחינת רכוש בלא נפש.

מרן אדמו"ר מוהר"ח ז"ע

